

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет

О.М. Федорчук, В.В. Ковальов

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

**Методичні рекомендації з дистанційного навчання
до проведення семінарських занять
для здобувачів рівня вищої освіти «бакалавр»
денної (заочної) форми навчання**

для підготовки фахівців галузей знань:

05 «Соціальні та поведінкові науки» 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність:

051 – Економіка, 072 – Фінанси, банківська справа та страхування

Херсон – 2020

УДК 338 (075)

О.М. Федорчук, В.В. Ковальов

Економіка підприємства: методичні рекомендації з дистанційного навчання до проведення семінарських занять для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» денної (заочної) форми навчання спеціальностей 051 – Економіка, 072 – Фінанси, банківська справа та страхування/ О.М. Федорчук, В.В. Ковальов// – Херсон, 2020.–30 с.

Укладачі:

О.М. Федорчук - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та підприємництва Херсонського державного університету

В.В. Ковальов – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та підприємництва Херсонського державного університету

Рецензенти:

Соловійов А.І. – доктор економічних наук, декан факультету економіки і менеджменту Херсонського державного університету, професор.

Петрова О.А. – доцент кафедри економіки і фінансів ДВНЗ «Херсонський державний аграрно-економічний університет», кандидат економічних наук, доцент.

Обговорено на засіданні кафедри фінансів, обліку та підприємництва
Протокол №10 від 01.06.2020 р.

Схвалено науково-методичною радою ХДУ
.Протокол № 5 від 17.06.2020 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою ХДУ
Протокол №12 від 25.06.2020 р.

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	4
<i>Теми семінарських завдань</i>	6
<i>Семінарське заняття № 1 Теорії підприємств і основи підприємництва</i>	7
<i>Семінарське заняття № 2 Види підприємств, їх організаційно-правові форми</i>	8
<i>Семінарське заняття № 3 Зовнішнє середовище господарювання підприємства</i>	9
<i>Семінарське заняття № 4 Структура та управління підприємством</i>	10
<i>Семінарське заняття № 5 Ринок і продукція</i>	11
<i>Семінарське заняття № 6 Планування діяльності підприємства</i>	12
<i>Семінарське заняття № 7 Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці</i>	13
<i>Семінарське заняття № 8 Капітал підприємства</i>	14
<i>Семінарське заняття № 9 Інвестиційні ресурси</i>	16
<i>Семінарське заняття № 10 Інноваційні процеси</i>	17
<i>Семінарське заняття № 11 Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства</i>	18
<i>Семінарське заняття № 12 Організація виробництва та забезпечення якості продукції</i>	19
<i>Семінарське заняття № 13 Витрати на виробництво і реалізацію продукції</i>	21
<i>Семінарське заняття № 14 Фінансово-економічні результати діяльності підприємства</i>	22
<i>Семінарське заняття № 15 Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація</i>	24
<i>Семінарське заняття № 16 Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства</i>	25
<i>Список рекомендованої літератури та інформаційних джерел</i>	28

ПЕРЕДМОВА

Мета курсу: опанування студентами – бакалаврами з економіки підприємства основних розділів прикладної економіки, організації та ефективності господарювання на рівні основної ланки суспільного виробництва. Розвиток навичок щодо організації та досягнення високої результативності господарювання підприємства.

Завдання курсу:

- оволодіння знаннями теоретичних та методологічних основ економіки;
- одержання знань по сутності основних понять економіки підприємств;
- матеріальні та нематеріальні активи підприємства, продуктивність праці, собівартість продукції, прибуток, рентабельність та інших показників ефективності роботи підприємств;
- вивчення методичних та методологічних основ моделювання ефективності роботи підприємства в умовах переходу до ринку і при ринковій економіці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

- здатність використовувати базові уявлення про сучасні напрями розвитку теорії та практики ефективного управління підприємством;
- здатність використовувати базові уявлення про різноманітність об'єктів комерційної та підприємницької діяльності;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання та практичні навички з товарознавства продовольчих і непродовольчих товарів для практичного застосування в торговельній діяльності;
- уміння використовувати професійно-профільовані знання і практичні навички в управлінні організаційно-технологічними процесами підприємницької діяльності;
- здатність до формування пропозицій щодо ефективної системи управління господарчими процесами та прийняття рішень стосовно підвищення конкурентоспроможності суб'єкта підприємницької діяльності;
- здатність до формування пропозицій щодо застосування сучасних методів управління діяльністю підприємств торгівлі і бізнесу;
- здатність до формування пропозицій щодо прийняття управлінських рішень в галузі товарної цінової розподільної та комунікаційної політики й аналізувати результати підприємницької діяльності.

Навчальний курс «Економіка підприємства» пов'язаний з циклом дисциплін: економічна теорія, політекономія, історія економіки, макроекономіка, мікроекономіка.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів **компетентностей та результатів навчання:**

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

- здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.
- здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.
- здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.
- використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.
- знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.
- демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.
- демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.
- використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
- вільне володіння державною мовою в усній і письмовій формі.

Вказівки щодо використання методичних рекомендацій. Кожне семінарське заняття містить завдання, теми рефератів, питання для самоперевірки знань та дискусії, які спрямовані на самостійну підготовку студента. Отримання та виконання завдань відбувається в онлайн-режимі за допомогою комунікаційних систем *Moodle, Whereby, Microsoft Teams, Google Meet, Skype, Zoom (або інших за вибором навчальної групи)*, а також використовуються Google Диск та електронна пошта. Всі завдання отримують студенти через систему KSU online. Використовуються також структурно-підлеглі ресурси *Папка, Файл та Сторінка*.

Також завдання до семінарських занять можна знайти за наступним посиланням: <http://ksuonline.kspu.edu/user/view.php?id=13844&course=1518>.

Теми семінарських занять

Тема 1.	Теорії підприємств і основи підприємництва
Тема 2.	Види підприємств, їх організаційно-правові форми
Тема 3.	Зовнішнє середовище господарювання підприємства
Тема 4.	Структура та управління підприємством
Тема 5.	Ринок і продукція
Тема 6.	Планування діяльності підприємства
Тема 7.	Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці
Тема 8.	Капітал підприємства
Тема 9.	Інвестиційні ресурси
Тема 10.	Інноваційні процеси
Тема 11.	Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства
Тема 12.	Організація виробництва та забезпечення якості продукції
Тема 13.	Витрати на виробництво і реалізацію продукції
Тема 14.	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства
Тема 15.	Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація
Тема 16.	Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

План семінарського заняття

1. Підприємство як організаційно виокремлена та економічно самостійна первинна ланка виробничої сфери економіки. Місія, цілі та напрямки діяльності підприємства.

2. Нормативно-правова база функціонування підприємств і організацій. Статут підприємства.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою он-лайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Поняття і цілі створення підприємств.
2. Напрями діяльності підприємств. Правові основи функціонування підприємств.
3. Господарський кодекс України.
4. Статут підприємства.
5. Колективний договір.

Теми рефератів

1. Формування законодавчої бази діяльності підприємств в Україні.
2. Цілі та напрямки діяльності підприємств в умовах ринку.
3. Еволюційна та революційна теорії підприємств.
4. Корпоративна модель управління сучасним бізнесом.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Дайте характеристику поняття "підприємство". Які ознаки підприємства Вам відомі?
2. Що розуміють під місією підприємства? Яка різниця між місією та цілями підприємства?
3. Розкрийте основні напрямки діяльності підприємства.
4. Що утворює організаційно-правову базу функціонування підприємств в Україні? Яке місце в ній займає Статут підприємства?

Питання для дискусії

1. Які теорії підприємства найбільш точно розкривають особливості функціонування сучасних підприємств?
2. В якій мірі держава повинна впливати на розвиток підприємств та організацій?
3. Які чинники можуть впливати на вибір напрямку діяльності підприємства?

Рекомендована література: 1, 10, 13, 15.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

План семінарського заняття

1. Сутність і призначення поділу підприємств на види.
2. Характеристика організаційно-правових форм підприємств.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Поняття структури підприємства.
2. Виробнича структура підприємства.
3. Загальна структура підприємства.
4. Поняття організаційної структури та типи організаційних структур управління.

Теми рефератів

1. Господарський кодекс України як правовий документ, що визначає правові засади господарської діяльності підприємств, та види підприємств, передбачені цим документом.
2. Види підприємств за правовим статусом та формою господарювання в Україні та їх специфіка згідно з закордонною практикою.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. У чому сутність та яке призначення поділу підприємств на види?
2. За якими ознаками (групами) доцільно здійснювати класифікацію видів підприємств?
3. Як поділяють підприємства згідно із способом утворення та формування статутного фонду підприємства, якою може бути форма власності підприємства?
4. На які групи поділяють підприємства за правовим статусом та формою господарювання?
5. Особливості, переваги і недоліки різних видів господарських товариств.

Питання для дискусії

1. Переваги і недоліки організаційно-правових форм господарювання підприємств, економічна доцільність їх обрання.
2. Існуючий стан та раціональність структури власності підприємств у галузевому розрізі в Україні.
3. Перспективи та напрями (у галузево-секторальному розрізі) розвитку підприємств за правовим статусом та формою господарювання.

Рекомендована література: 4, 5, 8.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства

План семінарського заняття

1. Поняття ринкової системи, її структура та функції.
2. Сутнісна характеристика зовнішнього середовища підприємства.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Поняття зовнішнього середовища підприємства.
2. Вплив зовнішнього оточення на діяльність підприємств.
3. Мікро- та макросередовища та їхні чинники.
4. Основи планування та прогнозування діяльності підприємства.

Теми рефератів

1. Підходи до оцінки макро- та мікросередовища підприємства.
2. Аналіз зовнішнього середовища як початковий етап формування стратегії діяльності підприємства.
3. Роль менеджменту у проведенні політики взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Яку роль виконує ринок у процесі відтворення суспільного виробництва?
2. Які підходи існують до структуризації ринку?
3. Які функції виконує ринок?
4. З яких елементів складається інфраструктура ринку?
5. Що являє собою зовнішнє середовище підприємства?

Питання для дискусії

1. Як взаємопов'язані між собою фактори зовнішнього і внутрішнього середовища?
2. Як впливає на діяльність підприємства макросередовище?

Рекомендована література: 2, 3, 7, 11.

Змістовий модуль 2. Управління та планування діяльністю підприємства

Тема 4. Структура та управління підприємством

План семінарського заняття

1. Структура підприємства: її види та чинники впливу.
2. Поняття та об'єктивна необхідність управління суб'єктами господарювання.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Поняття і сутність системи управління підприємством.
2. Функції управління підприємством.
3. Методи управління діяльністю підприємства.
4. Організаційні структури управління підприємством.

Теми рефератів

1. Виробнича структура підприємства та шляхи її удосконалення.
2. Чинники, що впливають на систему управління підприємством в період трансформації економічних процесів.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Охарактеризуйте виробничу структуру підприємства. Назвіть основні шляхи її удосконалення.
2. В чому полягає необхідність управління підприємствами та іншими суб'єктами господарювання?
3. Охарактеризуйте функції управління. Як проявляється їх адаптація до умов ринкової економіки?

Питання для дискусії

1. Чи впливає форма власності на структуру підприємства?
2. Чи можна на основі експертних оцінок проводити порівняльний аналіз організаційних структур управління?

Рекомендована література: 1, 10, 13, 15.

Тема 5.Ринок і продукція

План семінарського заняття

1. Поняття продукції підприємства, її склад, види і показники.
2. Економічне обґрунтування виробничої програми підприємства.
3. Ресурсне обґрунтування виробничої програми підприємства.
4. Матеріально-технічне забезпечення виробництва.
5. Маркетингова діяльність та її вплив на формування програми випуску продукції.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Поняття ринку та конкурентоспроможності.
2. Конкурентоспроможність товару та її показники.
3. Товарна і цінова політика підприємства.

Теми рефератів

1. Продукція підприємства як конкретний результат діяльності господарської системи.
2. Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції.
3. Стратегія і тактика маркетингового дослідження ринку функціонування підприємства.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Поняття продукції, її склад.
2. В яких одиницях виміру ведеться облік і аналіз виробництва продукції?
3. Охарактеризуйте показники продукції і наведіть методику їх визначення.
4. Яке призначення показника чистої продукції?

Питання для дискусії

1. Підходи до обґрунтування виробничої програми підприємства.
2. Методи встановлення ціни на продукцію промислових підприємств.
3. Особливості визначення ринкового попиту на окремі види продукції.

Рекомендована література: 4, 8, 12, 15.

Тема 6. Планування діяльності підприємства

План семінарського заняття

1. Сутність державного регулювання економіки і форми його здійснення.
2. Характеристика засобів регулювання господарської діяльності підприємства.
3. Прогнозування розвитку суб'єктів господарювання: сутність, види і методи.
4. Сутність планування, його види та принципи здійснення.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Прогнозування розвитку підприємства.
2. Методологічні основи планування.
3. Стратегія розвитку і бізнес-плани підприємств.
4. Тактичне та оперативне планування діяльності.

Теми рефератів

1. Державні органи економічного регулювання та їх вплив на діяльність суб'єктів господарювання.
2. Роль держави в економічному зростанні.
3. Напрями економічної політики держави в умовах ринкової трансформації економіки.
4. Реформування податкової системи в Україні.
5. Антимонопольне законодавство і його роль у регулюванні діяльності підприємств.
6. Державні контракти і державні замовлення як важелі регулювання виробництва продукції.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Сутність державного регулювання економіки, його принципи і методи.
2. Які форми державного регулювання економіки Вам відомі?
3. Які засоби державного регулювання господарської діяльності підприємств?

4. Назвіть види економічної політики держави та дайте їх характеристику.
5. Охарактеризуйте державне бюджетне планування, розгляньте структуру державного бюджету.
6. Назвіть відмінності між поняттями "патентування" і "ліцензування".
7. В чому полягає квотування діяльності підприємств?
8. Сутність планування, його основоположні принципи.
9. Охарактеризуйте різні види планування.
10. Дайте характеристику системи планів підприємства.

Питання для дискусії

1. Який взаємозв'язок плану і ринку?
2. Недоліки і переваги планування в умовах ринкової економіки.
3. Роль прогнозів та забезпечення їх вірогідності.
4. Вплив податкової політики держави на діяльність суб'єктів господарювання.

Рекомендована література: 1, 6, 13, 14.

Змістовий модуль 3. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства **Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці**

План семінарського заняття

1. Сутнісна характеристика персоналу підприємства. Склад, структура і класифікація персоналу.
2. Система показників для оцінки чисельності, стану і руху робочої сили на підприємстві.
3. Розрахунок планової чисельності робітників на підприємстві.
4. Обґрунтування планової чисельності інших груп персоналу.
5. Кадрова політика підприємства: елементи та напрями розробки.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Склад і структура кадрів підприємства.
2. Визначення чисельності персоналу.
3. Кадрова політика підприємства та її сучасні напрями.
4. Прогресивні методи відбору кадрів.
5. Нормування праці.

6. Продуктивність праці та резерви її підвищення.

Теми рефератів

1. Закономірності відтворення і формування трудових ресурсів.
2. Класифікація персоналу підприємств різних сфер економіки.
3. Методи нормування праці.
4. Обґрунтування планової чисельності робітників підприємства.
5. Штатний розпис: сутність, порядок розробки і значення у діяльності підприємства.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Визначте сутність понять: персонал, трудові ресурси, кадри.
2. Чим пояснюється особлива роль кадрів підприємств у виробничому процесі?
3. У чому сутність понять потенційних і зайнятих трудових ресурсів?
4. Від яких характеристик стану трудових ресурсів залежить ефективність їх використання?
5. Які категорії персоналу підприємств виділяють залежно від виконуваних ними функцій? Охарактеризуйте їх.
6. Які категорії персоналу складають адміністративно-управлінський персонал?
7. Як розраховується структура персоналу підприємства?

Питання для дискусії

1. Відмінності понять: персонал, кадри, трудовий потенціал, трудовий колектив.
2. Взаємовідносини між власниками і найманими працівниками підприємства.
3. Необхідність встановлення трудових норм.
4. Чому підприємства приватної форми власності не бажають використовувати нормування праці у своїй діяльності?
5. Як правильно скласти баланс робочого часу робітника?

Рекомендована література: 1, 10, 13, 15.

Тема 8. Капітал підприємства

План семінарського заняття

1. Економічна сутність та класифікація основних засобів.
2. Види вартісної оцінки основних засобів.
3. Показники стану та руху основних засобів.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Визначте сучасні напрями амортизаційної політики України на підприємствах різних форм власності.
2. Наведіть основні показники використання основних фондів?
3. Покажіть шляхи підвищення ефективності використання основних фондів підприємства в сучасних умовах.
4. Дайте визначення обігових коштів підприємства.

Теми рефератів

1. Сучасний стан і розвиток основних засобів у галузях економіки України.
2. Система показників ефективності використання основних засобів підприємства.
3. Амортизаційна політика підприємства.
4. Знос основних засобів: види, показники і способи усунення.
5. Амортизація основних засобів та методи її нарахування.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Що таке капітал підприємства?
2. Які види капіталу Ви знаєте?
3. Що таке основний і оборотний капітал?
4. Що розуміють під структурою основних засобів?
5. Назвіть відомі Вам джерела формування капіталу.
6. Сформулюйте поняття основних виробничих засобів підприємства, виділіть ключові характеристики цього поняття.
7. У чому полягає значення та необхідність своєчасного оновлення основних виробничих засобів?

Питання для дискусії

1. Вибір найефективнішого методу нарахування амортизації.
2. Вплив ефективності використання основних засобів на обсяги діяльності підприємства.

Рекомендована література: 1, 3, 9, 11.

Змістовий модуль 4. Інвестиційно-інноваційний потенціал

Тема 9. Інвестиційні ресурси

План семінарського заняття

1. Сутнісна характеристика інвестицій, їх класифікація і структура.
2. Основні поняття інвестиційної діяльності, її об'єкти та суб'єкти.
3. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій (капіталовкладень) простими методами.
4. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій (капіталовкладень) простими методами.
5. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій (капіталовкладень) складними методами, з урахуванням фактора часу.
6. Оцінка ефективності фінансових інвестицій.
7. Регулювання та ефективність залучення іноземних інвестицій в Україну.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Економічна сутність інвестицій та інвестиційної діяльності.
2. Класифікація інвестицій.
3. Структура і планування капітальних вкладень.
4. Оцінювання економічної ефективності інвестицій.

Теми рефератів

1. Інвестиційна діяльність у спеціальних (вільних) економічних зонах.
2. Видовий склад інвестицій за окремими ознаками в підприємствах з різними формами власності.
3. Інноваційні та інтелектуальні інвестиції у складі реальних інвестицій.
4. Роль іноземних інвестицій в економіці України.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Сутність інвестицій та їх класифікація.
2. Різновиди структури виробничих інвестицій.
3. Об'єкти інвестиційної діяльності згідно з чинним законодавством України.
4. Суб'єкти інвестиційної діяльності згідно з законодавством України.
5. Характеристика фінансових інвестицій.
6. Поняття виробничих інвестицій і їх склад.

7. Методики розрахунку потреби у виробничих інвестиціях.

Питання для дискусії

1. Критерії вибору джерел інвестування.
2. Соціальні та економічні наслідки прямих іноземних інвестицій в економіку України.

Рекомендована література: 1, 10, 13, 15.

Тема 10. Інноваційні процеси

План семінарського заняття

1. Поняття та загальна характеристика інноваційних процесів.
2. Класифікація інноваційних процесів за різними ознаками.
3. Класифікація інноваційних процесів за різними ознаками.
4. Науково-технічний прогрес, його форми та напрями прояву.
5. Загальна характеристика, об'єкти, напрями і тенденції розвитку організаційного прогресу.
6. Особливості оцінки економічної ефективності технічних інновацій, організаційних нововведень.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Як ви розумієте інновації?
2. Ваше розуміння сутності інноваційної діяльності?
3. Наведіть класифікації інвестицій.
4. Що таке планування капітальних вкладень?
5. Які показники характеризують ефективність інвестицій.

Теми рефератів

1. Роль держави в проведенні інноваційної політики.
2. Інновації і їх роль у реалізації стратегії соціально-економічногорозвитку держави у перехідному періоді.
3. Організаційний прогрес як узагальнюючий фактор використання організаційних, економічних, соціальних та правових нововведень.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Розкрийте сутнісно-змістову характеристику і взаємодію різних видів інноваційних процесів (новин, нововведень).
2. За якими критеріями проводиться аналітична оцінка впливу організаційно-технічних та інших нововведень на економічні та соціально-екологічні показники діяльності підприємств України?
3. Як здійснюється відбір та методика обчислення показників для виявлення впливу нововведень на економічну діяльність підприємства?

Питання для дискусії

1. Чи існують негативні наслідки впливу нововведень? Як вони проявляються?
2. Чи існує взаємозв'язок між: технічними новинами, нововведеннями та екологічною безпекою підприємства?

Рекомендована література: 2, 7, 14, 15.

Змістовий модуль 5. Технічна база виробництва

Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

План семінарського заняття

1. Характеристика техніко-технологічної бази виробництва.
2. Формування виробничої потужності підприємства та методичні принципи її розрахунку.
3. Форми технічного розвитку та їх значення для вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства.
4. Система показників оцінки технічного рівня виробництва.
5. Напрями покращення використання виробничої потужності підприємства.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Характеристика техніко-технологічної бази виробництва.
2. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства.
3. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва.
4. Формування та використання виробничої потужності підприємства

Теми рефератів

1. Діагностика техніко-технологічної бази виробництва.
2. Формування виробничої потужності підприємства.
3. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. В чому полягає відмінність техніко-технологічної бази виробництва від основних виробничих засобів підприємства?
2. Дайте структурну характеристику техніко-технологічної бази підприємства.
3. Які основні тенденції розвитку техніко-технологічної бази виробничих підприємств?
4. Які показники покладено в основу оцінки технологічної структури виробництва?
5. Розкрийте форми технічного розвитку підприємства.

Питання для дискусії

1. Як формування виробничої програми обґрунтовується виробничою потужністю підприємства в ринкових умовах?
2. Які шляхи поліпшення використання виробничої потужності підприємства Вам відомі?

Рекомендована література: 1, 10, 13, 15.

Тема 12. Організація виробництва та забезпечення якості продукції

План семінарського заняття

1. Виробничий процес, його види та принципи організації.
2. Організаційні типи виробництва та їх сутнісна характеристика.
3. Методи організації виробництва, їх ключові ознаки та ефективність застосування.
4. Об'єктивна необхідність розвитку суспільних форм організації виробництва. Основні форми організації виробництва та їх характеристика.
5. Види і значення інфраструктури виробничого підприємства.
6. Характеристика системи технічного обслуговування підприємства.
7. Соціальна інфраструктура підприємства. Планування соціального розвитку підприємства.
8. Капітальне будівництво як процес відтворення і розвитку об'єктів основного виробництва та інфраструктури підприємства.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Суть та показники якості.
2. Методи забезпечення та оцінки якості продукції.
3. Стандартизація продукції.
4. Державний нагляд за якістю продукції.
5. Внутрішньовиробничий технічний контроль якості.

Теми рефератів

1. Види, принципи та типи організації виробничого процесу підприємства.
2. Роль методу організації виробництва у забезпеченні ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства та конкурентоспроможності його продукції.
3. Методи організації виробничого процесу, їх форми та ефективність застосування.
4. Соціально-економічне значення застосування різних суспільних форм організації виробництва.
5. Спеціалізація та диверсифікація виробничо-господарської діяльності підприємства: характеристика, відмінності та умови застосування.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Дайте характеристику поняття «виробничий процес». Які основні елементи виробничого процесу Вам відомі?
2. Які основні види виробничого процесу Ви знаєте? В чому основні відмінності між ними?
3. Яких основних принципів забезпечення ефективної організації виробничого процесу потрібно дотримуватись?
4. Що називають виробничим циклом? Як визначають тривалість технологічного циклу?
5. Який показник свідчить про ефективність типу виробництва? Як його визначають?
6. Що розуміють під методом організації виробництва?
7. Розкрийте суть непотокового методу організації виробництва, його основні ознаки та модифікації.
8. Висвітліть основні ознаки потокового методу організації виробництва.

9. Що є основною структурною ланкою потокового виробництва та за якими ознаками її класифікують?
10. Які основні параметри поточкових ліній та як вони визначаються?
11. Назвіть основні види суспільних форм організації виробництва, їх сутність та тенденції розвитку.

Питання для дискусії

1. Які фактори найбільшою мірою визначають вибір методу організації виробничого процесу?
2. В чому полягає сутність економічного та соціального значення різних форм організації виробничого процесу?
3. Чи необхідне державне сприяння розвитку процесів організації виробництва? Які основні заходи такого сприяння?
4. Які економічні наслідки конверсії?
5. Розробіть підходи до визначення критеріїв доцільності диверсифікації.

Рекомендована література: 4, 6, 11, 12.

Тема 13. Витрати на виробництво і реалізацію продукції

План семінарського заняття

1. Поняття витрат підприємства, їх класифікація і значення у його господарській діяльності.
2. Собівартість продукції, її види, показники.
3. Методи калькулювання собівартості продукції.
4. Характеристика чинників, що впливають на собівартість продукції.
5. Сутність ціни, її функції. Класифікація цін.
6. Елементний склад ціни у різних сферах економіки.
7. Методи ціноутворення на продукцію підприємства.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Поняття витрат виробництва та їх класифікація.
2. Методи визначення собівартості продукції.
3. Класифікація витрат за економічними елементами.
4. Класифікація витрат за калькуляційними статтями.
5. Зміст і методика обчислення кошторису.
6. Зарубіжний досвід визначення витрат виробництва.

Теми рефератів

1. Витрати виробництва, їх економічна сутність і класифікація.
2. Методика складання кошторису витрат на виробництво продукції.
3. Шляхи зниження собівартості продукції.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Сутнісна характеристика витрат підприємства. Класифікація витрат.
2. Розкрийте економічну сутність собівартості продукції.
3. Визначте, які витрати входять до собівартості продукції?
4. Види собівартості. Склад кожного виду собівартості.
5. За якими ознаками класифікують витрати, які входять до собівартості продукції?

Питання для дискусії

1. Чим відрізняються поняття «витрати» і «собівартість»?
2. Доцільність вибору методу калькулювання ціни.
3. Відмінності між складом собівартості згідно національних стандартів бухгалтерського обліку і складом собівартості, описаним в навчальній та науковій літературі.
4. Переваги витратних методів ціноутворення.

Рекомендована література: 1, 3, 4, 7.

Змістовий модуль 6. Ефективність та результати діяльності підприємства

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

План семінарського заняття

1. Сутнісна характеристика доходів підприємства та джерел їх утворення.
2. Сутність фінансово-економічного результату діяльності підприємства. Класифікація фінансових результатів.
3. Порядок утворення чистого прибутку підприємства згідно з чинним законодавством.
4. Джерела формування та структура використання прибутку підприємства.
5. Система показників рентабельності та методика їх визначення.

6. Фінансовий стан підприємства та показники його оцінки.
7. Ефективність як економічна категорія. Види та класифікація ефективності господарської діяльності.
8. Вимірювання, фактори та завдання росту соціально-економічної ефективності господарської діяльності.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Економічна сутність і загальна характеристика видів фінансово-економічних результатів діяльності.
2. Система показників та вимірювання ефективності.
3. Шляхи підвищення та чинники зростання ефективності діяльності підприємства.

Теми рефератів

1. Тенденції розвитку ефективності функціонування окремих галузей господарювання.
2. Оцінка ефективності функціонування окремих організаційно-правових форм підприємств в системі виутрішньорегіонального ринку.
3. Інформаційне забезпечення та методика аналізу фінансового стану підприємства.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Сутність доходів підприємства і джерела їх утворення.
2. Класифікація доходів підприємства.
3. Сутність і функції прибутку.
4. Класифікація прибутку підприємства.
5. Аналіз фінансових результатів підприємства.
6. Планування фінансових результатів підприємства..
7. Відносні показники фінансових результатів підприємства.
8. Економічні межі діяльності підприємства.

Питання для дискусії

1. Взаємозалежність ефективності на макро- та мікро- організаційних рівнях.
2. Економічна діагностика фінансового стану підприємства.
3. Ефективність та конкурентоспроможність господарської системи.

Рекомендована література: 1, 10, 13, 15.

Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

План семінарського заняття

1. Сутність і тенденції організаційного розвитку підприємств.
2. Основні риси підприємства майбутнього та їх характеристика.
3. Мережеподібні підприємства, особливості їх виникнення та функціонування.
4. Віртуальні підприємства, переваги і недоліки їх діяльності.
5. Інші різновиди нових організаційних форм підприємств.
6. Сутність трансформації, її види і напрями.
7. Форми трансформації діяльності підприємства та їх характеристика.
8. Необхідність і сутність реструктуризації підприємств в умовах структурної перебудови економіки.
9. Класифікація видів реструктуризації.
10. Характеристика процесу реструктуризації об'єктів господарювання.
11. Ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання.
12. Санація господарських суб'єктів: цілі, механізм, державна політика.
13. Техніко-економічне обґрунтування санації підприємства.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoom та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Трансформація і реструктуризація підприємств.
2. Оптимізація бізнес-процесів підприємства.
- 3.

Теми рефератів

1. Форми організаційного розвитку підприємства.
2. Моделі організаційного розвитку.
3. Реінжиніринг бізнес-процесів: зміст, принципи та етапи проведення.
4. Порядок створення і функціонування віртуальних підприємств.
5. Характеристика мережевих підприємств в економіці України.
6. Нові організаційні форми підприємств.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoom тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Які чинники зовнішнього середовища впливають на зменшення організаційної стабільності підприємств в сучасних умовах?
2. Якими характеристиками різняться сучасна і майбутня модель управління підприємством?
3. У чому сутність популяційно-екологічної організаційної теорії?
4. Які основні тези економіки трансакційних витрат?
5. Теорія залежності від ресурсів та її основні положення.
6. Які моделі змін притаманні сучасним підприємствам?
7. Що таке організаційний розвиток?
8. Які організаційні системи управління найбільш поширені в теперішніх умовах і будуть поширені в майбутньому?
9. Причини створення мережеподібних підприємств.
10. Що розуміють під унікальним видом діяльності учасника мережеподібного підприємства?
11. В яких сферах і чому створюються оболонкові підприємства?
12. Переваги і недоліки мережеподібних та оболонкових підприємств.
13. Сутність віртуальних підприємств та особливості їх діяльності.
14. Що таке едхократичні компанії?
15. Які характеристики багатовимірної організації Вам відомі?
16. Сутність реінжинірингу бізнес-процесів.

Питання для дискусії

1. Необхідність і доцільність організаційного розвитку підприємства.
2. В яких випадках доцільно застосовувати еволюційну і революційну моделі організаційного розвитку?
3. Переваги і недоліки віртуальних підприємств.
4. Вплив мережевих підприємств на стан розвитку економіки та на ефективність діяльності підприємств - учасників мережі.
5. Проблема поділу діяльності підприємства на бізнес-процеси.
6. Наслідки реінжинірингу бізнес-процесів.

Рекомендована література: 2, 8, 10, 15.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства План семінарського заняття

1. Сутність економічної безпеки підприємства та характеристика її видів за типами суб'єктів, сферами життєдіяльності та конкретними предметами.
2. Методологічні підходи до оцінки рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання.
3. Зовнішні та внутрішні фактори, що можуть призвести до кризового стану підприємства.

4. Основні складові концепції безпеки діяльності підприємства. Положення про службу безпеки підприємства.
5. Завдання і послідовність обґрунтування стратегії економічної безпеки підприємства.
6. Необхідні заходи і ресурси для реалізації стратегії економічної безпеки підприємства. Зміст національної програми антикризового господарювання.

Завдання потрібно опрацювати, дати власне трактування, а виконане завдання та реферат (за бажанням) необхідно відправити за допомогою платформи KSU online.

Перевірка завдання відбувається за допомогою онлайн платформ Zoot та Skype (можливо у режимі конференції).

Завдання до теми

1. Поняття економічної безпеки.
2. Сучасні методики оцінки і аналізу ефективності системи економічної безпеки.
3. Поняття антикризової діяльності

Теми рефератів

1. Економічна безпека як складова частина антикризової політики підприємства в умовах ринкових відносин.
2. Способи здійснення оцінки економічної безпеки суб'єктів господарювання.
3. Обґрунтування стратегії створення належної економічної безпеки підприємства.
4. Економічна криза підприємства та шляхи виходу з кризового стану.
5. Концепція безпеки діяльності підприємства як складова частина його стратегії.

Питання обговорюються зі студентами за допомогою комунікаційних систем Skype, Zoot тощо.

Питання для самоперевірки знань

1. Перерахуйте функціональні цілі економічної безпеки підприємства.
2. Назвіть об'єктивно необхідний склад функціональних елементів економічної безпеки суб'єктів господарювання.
3. Які способи оцінки економічної безпеки підприємства Ви знаєте?
4. Дайте характеристику можливих загроз для економічної безпеки підприємства.
5. Наведіть показники, що визначають рівень економічної безпеки.
6. В чому полягають методичні основи визначення та оцінки досягнутого рівня економічної безпеки господарюючого суб'єкта?
7. Перерахуйте особливості розробки принципів економічної безпеки

підприємства за окремими функціональними складовими.

8. Спробуйте дати організаційно-економічне обґрунтування необхідності включення силової складової в сукупність елементів економічної безпеки підприємства.

9. Дайте загальну характеристику основних чинників, що формують рівень економічної безпеки підприємства

10. В чому полягають завдання і функції служби безпеки підприємства (організації)?

Питання для дискусії

1. Чи можна вважати конкурентну боротьбу основним джерелом негативного впливу на економічну безпеку підприємства?

2. Чи існують взагалі підстави, щоб розглядати економічну безпеку як універсальну категорію, що характеризує захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях?

3. Чи можна стверджувати, що основними причинами економічної кризи на підприємствах України, є відсутність сировини та матеріалів, брак кваліфікованих працівників, нестача виробничих потужностей?

4. Чи правильно є думка, що основним джерелом внутрішніх загроз можуть бути працівники даного підприємства?

Рекомендована література: 1, 4, 8, 15.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства : Навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. - 2-ге вид. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 488 с.
3. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: Навч. посібник / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погріщук ; М-во освіти і науки України, Тернопільський нац. екон. ун-т. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 304 с.
4. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – /В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б.В. Погріщук. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 304 с.
5. Економіка підприємств [Текст] : підручник / Ф. В. Горбонос, Г. В. Черевко, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик. - К. : Знання, 2010. - 463 с.
6. Економіка підприємства./ За заг.ред. З.В. Герасимчук. – Луцьк: «Надстир'я», 2010.
7. Економіка підприємства: Збірник практичних задач і ситуацій: Навчальний посібник/ С.Ф. Покропивний, Г.О. Швиданенко, О.С. Федонін и др. - К.: КНЕУ, 2005. - 323 с.
8. Економіка підприємства: підручник / За заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2009. - 598 с.
9. Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. С.Ф. Покропивного. - Вид. 2-ге, перероб. та доп.. - К.: КНЕУ, 2001. - 528 с.
10. Економіка підприємства: Підручник/ За ред. А.В. Шегди. - К.: Знання, 2006. - 614 с.
11. Заблоцький Б. Ф. Економіка і організація іноваційної діяльності : навч. посіб. / Б. Ф. Заблоцький. – 2-ге вид. – К. : Ліра-К, 2015. – 428 с.
12. Збірник завдань з курсу "Економіка підприємства" з методичними рекомендаціями для забезпечення самостійної роботи студентів/ В.С.Міщенко, Т.П. Єсипчук, О.О. Лелюк - К.: Університет економіки та права "КРОК", 2010. - 156 с.
13. Іванілов О. С. Економіка підприємства [Текст] : підручник / О. С. Іванілов. - 2-ге вид. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 727 с.
14. Шарко М. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / М. В. Шарко, Н. В. Мешкова-Кравченко, О. М. Радкевич. – Херсон : Олді-плюс, 2014. – 436 с.
15. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – Вид. 2-ге перероб. і доп. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 600 с.

Додаткова:

1. Бочко О. Ю. Основи планування діяльності підприємств невиробничої сфери : навч. посіб. / О. Ю. Бочко, В. Ф. Проскура. – К. : Ліра-К, 2014. – 218 с.
2. Васильков В.Г. Організація виробництва: Навч.посібник.- К.: КНЕУ, 2003. – 524 с.
3. Васильців Т. Г. Економіка малого підприємства : навч. посіб. / Т. Г. Васильців, О. І. Іляш, Н. Г. Міценко ; за ред. д-ра екон. наук Т. Г. Васильціва. – К. : Знання, 2013. – 446 с.
4. Гиль О. О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : навч. посіб. / О. О. Гиль. – К. : Ліра-К, 2015. – 248 с.
5. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
6. Економіка підприємства: теорія і практикум [Текст] : навчальний посібник / За ред. Н.Г. Міценко, О.І. Яценко. - Львів : Магнолія 2006, 2010. - 688 с.
7. Кардаш В.Я Маркетингова товарна політика: Підручник. – К.: КНЕУ, 2009. – 240 с.
8. Карпунь І. Н. Санація підприємств : навч. посіб. / І. Н. Карпунь. – К. : ЛіраК, 2015. – 448 с.
9. Ковтун О. І. Стратегія підприємства: практикум / О. І. Ковтун. – К. : Ліра-К, 2014. – 308.
10. Круш П. В. Економіка (розрахунки фінансовоінвестиційних операцій в EXCEL) : навч. посіб. / П. В. Круш. – К. : Цул, 2014. – 256 с.
11. Лазебний В. С. Основи інтелектуальної власності : навч. посіб. / В. С. Лазебний, Г. М. Розорінов, С. В. Толюпа. – К. : Ліра-К., 2014. – 160 с.
12. Маслак О. І. Економіка промислового підприємства [Текст] : навч. посібник / О. І. Маслак, Л. Д. Воробйова. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 172 с.
13. Мороз В. С. Організація виробництва : навч. посіб. / В. С. Мороз, А. С. Тельнов. –К. : Ліра-К, 2015. – 256 с.
14. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підручник / О. О. Непочатенко. – К. : ЦУЛ, 2013. – 504 с.
15. Петухова О. М. Інвестування : навч. посіб. / О. М. Петухова. – К. : Цул, 2014. – 336 с.

Інформаційні ресурси:

1. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Сайт Президента України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://president.gov.ua>.
3. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Комітет з питань підприємництва, регуляторної та антимонопольної політики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kompra.rada.gov.ua/kompra/control/uk/index>.
7. Державна служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua>.